

Til landets 11 vannregionmyndigheter,
med kopi til direktoratgruppen, MD og KS
(jf. vedlagte adresseliste)

Vår ref.: 509.131/SLH/TH/2012/121
Hamar, 20.11.2012

Høringsuttalelse til vesentlige vannforvaltningsspørsmål

Norsk Vann avgir med dette en felles uttalelse til alle 11 vannregionmyndigheters høringsdokumenter, men begrenser vår uttalelse til forslag til forbedringer og behov for avklaringer på mer overordnet nivå. Vi henviser til våre medlemmers uttalelser når det gjelder konkrete innspill til det enkelte høringsdokument.

Norsk Vann mener vannregionmyndighetene har utarbeidet pedagogiske høringsdokumenter, som innbyr til nærmere lesing og medvirkning. Dokumentene burde imidlertid i større grad fulgt malen som var anbefalt for struktur og innhold, og det burde vært en omforent holdning til videre behandling av høringsdokumentet. Vi etterlyser også en mer lik organisering av arbeidet fra vannregion til vannregion, herunder involvering av politisk nivå og viktige interessentgrupper.

Hovedutfordringen – og dermed det vesentligste vannforvaltningsspørsmålet, gjelder finansiering av arbeidet. Norsk Vann mener det er behov for økte ressurser på både statlig nivå, vannregionnivå, vannområdenivå og i kommunene, for å sikre en mest mulig hensiktsmessig og kostnadseffektiv gjennomføring av arbeidet etter vannforskriften. Det er videre behov for avklarte og egnede virkemidler og incentivordninger for å sikre nødvendig tiltaksgjennomføring i de ulike sektorene som berøres av forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer.

Forslag til Statsbudsjett for 2013 gir ikke grunn til optimisme. Norsk Vann gjentar i denne uttalelsen våre forslag til tiltak og incentivordninger for å sikre den norske gjennomføringsevnen. Sentralt i spørsmålet om finansiering blir den norske implementeringen av vanddirektivets artikkel 9 og definisjoner av vanntjenester og vannprising.

Norsk Vann kommer også med synspunkter og utviklingsforslag til vannregionmyndighetene og direktoratgruppen på følgende områder:

- **Overvåking og klassifisering**
- **Bruk av Vann-Nett**
- **Grunnvann**
- **§ 12 i vannforskriften om nye tiltak/inngrep**
- **Prioriterte stoffer**
- **Avrenning fra byer/tettsteder og klimatilpasning**
- **Implementering av flomdirektivet**
- **Ulike sektors bidrag**
- **Tiltaksanalyser og tiltaksbibliotek**
- **Forventninger fra EU**
- **Kompetanse**

Norsk Vann og vår arbeidsgruppe for gjennomføring av vannforskriften står til myndighetenes disposisjon ved behov for evt. utdypende innspill og bidrag.

Innledning

Vi viser til høringsdokumenter om vesentlige vannforvaltningsspørsmål, som er sendt ut på høring av de 11 vannregionmyndighetene i Norge. Dokumentene er en midtvegshøring i arbeidet med forvaltningsplanene for vannforekomstene, som skal foreligge i 2015. Vesentlige vannforvaltningsspørsmål skal iht. direktoratgruppens veiledning være et dokument som sier noe om:

- Hva er de viktigste utfordringene i vår vannregion, og i hvert vannområde?
- Hva er de største påvirkningene på vannmiljøet i vår region, og i hvert vannområde?
- Hvilke vannforekomster er i risiko for å ikke oppnå eller opprettholde god/svært god miljøtilstand i 2021?
- Hvilke mål bør vi prioritere å jobbe med fram mot 2021?

Norsk Vann^{*)} vil med dette avgi en felles uttalelse til høringsdokumentene fra samtlige 11 vannregioner, med vann- og avløpssektorens interesser som utgangspunkt. Uttalelsen er utarbeidet i samråd med Norsk Vanns arbeidsgruppe for gjennomføring av vannforskriften, som består av utvalgte representanter for Norsk Vanns medlemmer og som jobber etter et mandat gitt av Norsk Vanns styre.

Høringsfristen er rundt årsskiftet, men vi velger å avgi vår uttalelse i god tid før fristen, slik at vårt arbeid kan være til nytte for våre medlemmers arbeid med høringsdokument for egen vannregion. Norsk Vanns medlemmer er kommuner, kommunalt eide VA-selskaper, kommunenes driftsassistanser for VA og noen private andelsvannverk, som samlet sørger for vann- og avløpstjenestene til ca. 95 % av innbyggerne.

Vi ønsker med denne uttalelsen å påvirke vannregionmyndighetens videre arbeid. Men vi ønsker også å gjøre statlige myndigheter oppmerksom på våre forventninger og anbefalinger til videre innsats på nasjonalt nivå. Vi sender derfor uttalelsen i kopi til direktoratgruppen for gjennomføring av vannforskriften, som består av direktorater på forvaltningsområder som omfattes av arbeidet etter vannforskriften (heretter kalt direktoratgruppen).

Vår høringsuttalelse tar sikte på å formidle inntrykk vi sitter med etter en gjennomgang av hovedtrekkene i høringsdokumentene om vesentlige vannforvaltningsspørsmål. Vi vil ikke gå i dybden og spille inn synspunkter til det enkelte høringsdokument, men begrense vår uttalelse til forslag til forbedringer og behov for avklaringer på mer overordnet nivå.

Vann og avløp som vesentlige vannforvaltningsspørsmål

Vann- og avløpstjenestene i kommunene vil ha sin tydelige plass i forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer. Tiltak på avløpsområdet, både kommunale avløpsanlegg og avløpsanlegg i spredt bebyggelse, vil bidra til at miljømålene kan nås for den enkelte vannforekomst. Og vannforskriftens føringer vil på sikt gi bedre kvalitet i vannkilder til drikkevannsførmål.

Når det gjelder vann- og avløpssektorens ulike temaer og deres synlighet i høringsdokumentene om vesentlige vannforvaltningsspørsmål, har vi følgende hovedinntrykk:

- Avløp fra spredt bebyggelse og avrenning fra byer/tettsteder (overvann fra tette flater) er i mange vannregioner blant de viktigste påvirkningsfaktorene
- Utslipp fra kommunale avløpsanlegg er sjelden blant de viktigste påvirkningsfaktorene på vannregionnivå, men kan være en betydelig kilde for enkelte vannforekomster
- Bruken av vannforekomstene som drikkevannskilder er i varierende grad behandlet i høringsdokumentene, men stort sett nevnt som *brukerinteresse og/eller påvirker*

Vi overlater til våre medlemmer å melde inn synspunkter og forbedringsforslag på disse områdene ut fra lokale forhold og behov.

Pedagogikk, struktur og innhold i høringsdokumentene

Norsk Vann mener at alle vannregionmyndighetene har gjort et godt stykke arbeid med å utarbeide høringsdokumenter om vesentlige vannforvaltningsspørsmål. Det er i hovedsak gode pedagogiske dokumenter med bruk av bilder og illustrasjoner, som innbyr til nærmere lesing og medvirkning.

Direktoratgruppen hadde tilrettelagt for arbeidet med høringsdokumentene gjennom utgivelse av «Veileder 02:2011 Vesentlige vannforvaltningsspørsmål», med forslag til bl.a. mal for dokumentet. Vi mener det er uheldig at mange vannregionmyndigheter har valgt å følge denne malen bare delvis og i stedet har laget egne varianter av dokumentstruktur, herunder også noe forskjellig begrepsbruk. Hvis alle høringsdokumentene hadde fulgt samme mal, ville det både vært enklere å utarbeide dokumentene, og det ville vært atskillig mye enklere å forholde seg til dem som høringsinstans.

Vi vil anbefale at vannregionmyndighetene for kommende høringsrunder følger de maler og veiledninger som direktoratgruppen utarbeider – og at man heller spiller inn forslag til forbedringer av malene til direktoratgruppen dersom det er behov for det.

Viktige elementer i høringsdokumentene vil naturlig nok være oversikter/tabeller/kart over:

- vannmiljøet
- de viktigste påvirkningsfaktorene
- vesentlige brukerinteresser
- risiko for ikke å nå miljømål
- hovedutfordringene
- uavklarte problemstillinger

Vi ser at det varierer en god del fra vannregion til vannregion hvor lett tilgjengelig og oversiktlig disse temaene er presentert i hoveddokumentet og i hvilken grad det er vist videre til eksempelvis Vann-Nett eller vedleggsdokumenter for nærmere informasjon. Norsk Vann opplever at de beste høringsdokumentene, sett fra et pedagogisk synspunkt, er de som i størst mulig grad har basert seg på å presentere disse temaene i samletabeller og kart i selve hoveddokumentet.

Vi ser også at det varierer en del hvordan man har valgt å gruppere og omtale påvirkningsfaktorer, noe som gjør det vanskelig å sammenlikne mellom vannregionene.

Vi ser dessuten at kapitler med temaene «hovedutfordringer» og «uavklarte problemstillinger» kan være overlappende. Det er viktig at begge disse temaene tas med i det videre arbeidet med forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer.

Videre behandling av høringsdokumentet

Vi registrerer at vannregionmyndighetene legger opp til noe ulik prosess for videre behandling av høringsdokumentet. Noen skal legge det frem for politisk behandling, andre ikke. Noen skal revidere og/eller fullføre dokumentet basert på innkomne høringsuttalelser, andre skal ikke. Forskjellene skyldes antagelig at verken vannforskrift eller veiledningsmateriell avklarer hva som skal skje med dokumentet etter at høringen er gjennomført.

Vi mener det ville vært en fordel dersom veileder 02:2011 hadde beskrevet en mal for videre behandling. Det er uansett en fordel at direktoratgruppen kommer med snarlige anbefalinger til vannregionmyndighetene om hva som bør være den videre behandlingen av høringsdokumentet.

Organisering av arbeidet

Et annet harmoniserende grep som med fordel burde vært tatt, er å bruke noenlunde like modeller for organisering av arbeidet innen vannregionene. Det er selvsagt behov for noe lokale tilpasninger i organiseringen, bl.a. fordi det er stor forskjell på størrelsen på vannregionene. Men det er et tankekors at de 11 vannregionene har så forskjellige organisatoriske modeller, bl.a. for hvordan man involverer ulike påvirkere, sektormyndigheter

og andre interessenter. Det er også et tankekorst at det varierer hvordan politisk nivå i kommuner og fylkeskommuner blir involvert.

Vi vil anbefale at vannregionmyndighetene i samarbeid med direktoratgruppen forsøker å komme frem til en mest mulig harmonisert og hensiktsmessig organisering av arbeidet i vannregioner og vannområder. Vi vil særlig peke på behovet for:

- en mer lik organisering av arbeidet innen hver vannregion
- en mer lik organisering og involvering av politisk nivå i kommuner og fylkeskommuner
- en mer lik involvering av sektormyndighetene
- en tydeligere avgrensning av kommunenes rolle og ansvar
- at VA-virksomheter som er organisert som AS, IKS, KF eller andelslag/samvirker, må involveres på samme vis som kommunale VA-virksomheter
- at huseiere med avløpsanlegg i spredt bebyggelse blir involvert i arbeidet etter vannforskriften både på vannregionnivå og i nasjonal referansegruppe, eksempelvis representert ved Huseiernes Landsforbund

Vi vil samtidig peke på muligheten for styrket samhandling på statlig nivå. Det kan skje ved etablering av det nye Miljødirektoratet fra juli 2013 gjennom sammenslåingen av Klif og DN, jf. pressemelding fra 9. november 2012. Norsk Vann vil oppfordre til at vannforvaltningsarbeidet samordnes og gis en ressursmessig styrking ved etableringen av Miljødirektoratet, slik at det nye direktoratet kan ta en enda sterkere rolle på vegne av statlige myndigheter enn hva det har vært ressursmessige muligheter for i DN og Klif frem til nå.

Finansiering av arbeidet

Den største utfordringen for å kunne lykkes i arbeidet etter vannforskriften, er å ha en avklart og tilstrekkelig finansiering av arbeidet som skal gjøres både på statlig nivå, i vannregioner, vannområder og kommuner. Det er videre behov for avklarte og egnede incentivordninger for å sikre nødvendig tiltaksgjennomføring i de ulike sektorene som berøres av forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer. Vi ser at så å si alle høringsdokumentene berører dette på ulike vis.

Norsk Vann registrerer med bekymring at Miljøverndepartementets forslag til Statsbudsjett for 2013 nedprioriterer arbeidet etter vannforskriften, i stedet for å sørge for en opptrapping av rammer som forutsatt i Stortingsproposisjon nr. 75 (2007-2008) om innlemmelse av vanddirektivet i EØS-avtalen. For 2013 er det foreslått 20,5 mill. kr til statlig vannforvaltning og 17,5 mill. kr som tilskudd til arbeidet i de regionale vannregionmyndighetene, til organisasjoner for medvirkning og informasjon samt til kommuner med særskilte utfordringer. Disse til sammen 38 mill. kr innebærer ingen satsing på helhetlig vannforvaltning og vil ikke være tilstrekkelig for det omfattende arbeidet som Norge er forpliktet til å gjøre etter vanddirektivet.

Det er generelt et behov for vesentlig økte rammer over statsbudsjettet til arbeidet etter vannforskriften. Direktoratgruppen, ledet av DN, gjør en god jobb innenfor begrensede rammer i dag. Men som vi vil komme tilbake til mange ganger i vår uttalelse, er det behov for økte ressurser på både statlig nivå, vannregionnivå, vannområdenivå og i kommunene, for å sikre en mest mulig hensiktsmessig og kostnadseffektiv gjennomføring av arbeidet etter vannforskriften i Norge.

Høringsdokumentene beskriver i liten grad hvilken støtte vannregionmyndighetene vil bidra med overfor vannområdene og kommunene i deres arbeid. Norsk Vann har fått signaler fra flere vannområder og kommuner om at det er et behov for en styrket veiledning og tilrettelegging fra vannregionmyndighetens side, noe som vil betinge økte ressurser hos disse. Det er viktig at vannregionmyndighetene i sine budsjettinnspill og bemanningsplaner er seg bevisst sitt veilednings- og tilretteleggingsansvar overfor vannområder og kommuner.

Norsk Vann har gjentatte ganger tatt opp behovet for økte ressurser med statlige myndigheter og under Stortingets budsjettøringer – også i høst. Vi opplever imidlertid at det er behov for at atskillig flere interessentgrupper bidrar til å øke oppmerksomheten om hva arbeidet etter vannforskriften vil innebære – og også hva det vil koste.

Vi fikk i 2011 gjennomført en utredning av vannforskriftens økonomiske konsekvenser for kommunesektoren og avløpsanleggene (Norsk Vann rapport B15/2011), som viser at etterlevelse av vannforskriften vil bl.a. kreve store ressurser av kommunesektoren, avløpssektoren og av huseiere i spredt bebyggelse som har eget avløpsanlegg.

Vi gjentar her noen av våre hovedbudskap vedr. finansiering:

- 1) Erfaringene viser at ansettelse av egne prosjektledere for hvert av landets drøyt 100 vannområder vil være avgjørende for å få til en funksjonell organisering av arbeidet lokalt. Det varierer i dag mye hvordan disse stillingene finansieres, og i enkelte vannområder har det ikke blitt engasjert prosjektledere. I noen vannområder har signaler om skjønnsmidler blitt trukket tilbake og skapt en uoversiktlig situasjon. Det er behov for en avklart finansieringsmodell på nasjonalt nivå, der både staten og fylkeskommunene bidrar til et spleiselag for en langsiktig finansiering av prosjektlederstillingene frem til 2021.
- 2) Statlig støtte til utarbeidelse av kommunale hovedplaner for vannmiljø vil være et effektivt incitament til tverrsektoriell planlegging. Det kan også vurderes statlig støtte til kommunalt planarbeid for opprydding i avløpsforhold i spredt bebyggelse.
- 3) Vannforskriftens strenge tidsfrister vil bety at man må forsere utbedringstakten på avløpsområdet og en del kommuner må gjennomføre mer vidtgående tiltak enn hva som er nødvendig etter forurensningsregelverket. Beregninger viser at enkelte kommuner kan risikere opp til en 3-dobling av allerede høye avløpsgebyrer, og på landsbasis er det snakk om samlede investeringer med en nåverdi på i størrelsesorden 10-30 milliarder kr. Det bør etableres en støtteordning med lån og tilskudd til tiltak på kommunale avløpsanlegg, for kommuner som må gjennomføre svært omfattende investeringer for å oppnå miljømålene etter vannforskriften.
- 4) Etablering og oppgradering av avløpsanlegg i spredt bebyggelse vil koste den enkelte huseier 50.000-150.000 kr. Det er behov for bedre informasjon om og økte midler til de støtteordningene som finnes, som Husbankens startlån og ordninger gjennom NAV-systemet. Det bør også vurderes skattefradrag for kostnader til oppgradering av avløpsanlegg i spredt bebyggelse.
- 5) Vann- og avløpsgebyrene kan kun gå til dekning av "nødvendige kostnader for å utføre vann- og avløpstjenestene", men det er uavklart hvilket arbeid etter vannforskriften som er å anse som nødvendige kostnader for å utføre vann- og avløpstjenestene. Det må avklares nærmere på hvilke måter kommunene må bidra i arbeidet, hvilke oppgaver som hører inn under vann- og avløpstjenestene og hvordan øvrige oppgaver skal finansieres.

Vanntjenester og vannprising

Begrepene "vanntjenester" og "vannprising" i vanndirektivets artikkel 9 er gjenstand for drøftinger og tolkninger i de fleste europeiske land, også Norge. EU-domstolen har i skrivende stund til behandling en sak mot Tyskland, som ventelig vil gi føringer når det gjelder nasjonalstatenes tolkning av disse begrepene og gjennomføring av artikkel 9.

Norsk Vann er kjent med at det foreligger en rapport fra mars 2011 om "Vannprising og miljømålene etter EUs vanndirektiv: Anbefalinger om bruk av økonomiske virkemidler i norsk vannforvaltning", som Sweco og NIVA har utført på oppdrag for Klif. Vi antar på denne bakgrunn at direktoratgruppen har temaet til nærmere behandling, og ser frem til en nærmere diskusjon om både begreper og virkemiddelbruk.

Spørsmålet om vannprising henger nøye sammen med spørsmålet om hvordan arbeidet etter vannforskriften skal finansieres.

Overvåking og klassifisering

Overvåking og klassifisering er bærebjelker i arbeidet med en helhetlig vannforvaltning. Vi har mottatt mange innspill fra våre medlemmer om vesentlige spørsmål og utfordringer i dette arbeidet, og refererer her noen av de viktigste innspillene:

Når det gjelder overvåkingskostnader, må man komme frem til avklarte finansieringsmodeller så raskt som mulig. Staten må finansiere basisovervåkingen. Det må videre avklares hvordan ulike påvirkere skal bidra inn i spleiselag for tiltaksovervåkingen. Vann- og avløpsgebyret kan ikke brukes til å dekke større deler av overvåkingen enn det som er rimelig i forhold til graden av påvirkning. Dersom påvirker i visse tilfeller ikke kan identifiseres eller ansvarliggjøres, bør staten tre inn og finansiere den delen av tiltaksovervåkingen som nødvendiggjøres ved disse påvirkerne.

Det er viktig å hindre monopol på vannkvalitetsovervåking. Statlige anskaffelser må bidra til å stimulere til et konkurransedyktig marked innen overvåking og analyser.

Det er også viktig å sikre bedre samordning av eksisterende overvåking, herunder samordnede pålegg og veiledninger fra statlig hold. Vi viser i den anledning til brev fra Bergen kommune til Klif og DN av 14. september 2012, som peker på utfordringene med manglende samsvar mellom Klifs klassifiseringssystem og direktoratgruppens klassifiseringsveileder, både når det gjelder parametervalg, når på året man tar prøver, frekvens på prøvetakingen, prøvedyp med mer. Som Bergen kommune påpeker, er det forurensningsforskriften som er styrende for deres avløpsvirksomhet. Det er derfor viktig at klassifiseringsveilederen blir sett i sammenheng med Klif og fylkesmannen sine krav til resipientundersøkelser. Det hadde vært en fordel om alt hadde vært samlet i en fellesveiledning for overvåkings- og klassifiseringsundersøkelser. Inntil en slik samordning har funnet sted, haster det for kommunene å få en avklaring om hva som absolutt må prioriteres av undersøkelser og på hvilken måte - og også hva som kan avvente en nærmere samordning av klassifiseringsregimene.

Det er videre viktig å implementere det nye bioklassifiseringssystemet slik at det tjener vannområdenes behov for vannkvalitetsovervåking best mulig.

Bruk av Vann-Nett

Vann-Nett er et godt og viktig verktøy for innlegging og systematisering av kunnskapsgrunnlaget om vannforekomstene. Vi har fått litt ulike signaler om brukervennligheten, men regner med at brukergrensesnittet vil være gjenstand for stadig evaluering og forbedring.

Det er ennå mange vannforekomster som har statusen «antatt tilstand» i Vann-Nett, som følge av mangel på data eller upålitelige data. For slike vannforekomster er det viktig at det innhentes mer kunnskap før det videre arbeidet med tiltaksplaner. Det er viktig at en er trygg på at tiltak settes inn der det er mest nødvendig, og at de tiltakene som blir foreslått gir den ønskede effekten.

Vi har fått informasjon fra flere medlemmer om at det finnes mer informasjon om vannforekomstene i kommunen enn det Vann-Nett gjenspeiler. Vi får håpe at det blir rapportert inn mer av eksisterende data i forbindelse med høringen av vesentlige vannforvaltningsspørsmål. Vi tror også det hadde vært en fordel dersom vannregionmyndigheten i samarbeid med fylkesmannen kunne brukt mer ressurser på å kontakte kommuner og fagmiljøer som ventelig kan sitte på data av betydning.

Grunnvann

Sammenlignet med andre europeiske land er norske grunnvannsforekomster forholdsvis dårlig kartlagt, og dette gjenspeiles i de fleste høringsdokumentene ved at det både er mangel på data om tilstand, påvirkninger og risikovurdering. En nasjonal arbeidsgruppe har bistått vannregionmyndighetene i arbeidet med karakteriseringen av grunnvannsforekomster, men det er ikke tvil om at det gjenstår mye arbeid på dette feltet.

§ 12 i vannforskriften

Vannforskriften § 12 gjelder ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst, som kan tillates på visse vilkår. Det er etter vår vurdering behov for nærmere avklaringer og informasjon om hvordan denne bestemmelsen kommer til anvendelse, herunder:

- Forholdet til planprosesser og konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven og hvordan § 12 griper inn i eksisterende rutiner og saksbehandling i kommunene
- Hvordan forholde seg til aktivitet/inngrep i nabokommuner/oppstrøms-kommuner
- Avklaring av fylkesmannens og fylkeskommunens rolle i saker hvor vannmiljøet påvirkes/trues
- Forholdet til forurensningsforskriften kap. 22 om mudring/dumping i sjø/vassdrag

Prioriterte stoffer

Flere av høringsdokumentene tar opp prioriterte stoffer (miljøgifter) som en vesentlig, uavklart problemstilling, noe vi slutter oss til. Vi er kjent med at det arbeides fra statlige myndigheters side med prioriterte stoffer og oppfølging av bestemmelsene på dette i vannforskriften, men er bekymret for at nødvendig kunnskap og prinsipielle avklaringer ikke kommer tidsnok til arbeidet med forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer.

Vi viser i den anledning til vår høringsuttalelse til Miljøverndepartementet av 22. desember 2011, med nærmere kommentarer til gjennomføring av direktiv 2008/105/EF om miljøkvalitetskrav innenfor vannpolitikken som del av vannforskriften. Vi gjentar ikke alle våre innspill her, men begrenser oss til å sitere oppsummeringen:

«Miljøgiftproblematikken er i seg selv et komplekst område, som nå innarbeides i et allerede krevende regelverk. Det er derfor et stort behov for å supplere vannforskriften med styrket veiledningsmaterieell, som operasjonaliserer regelverket og sikrer en mest mulig enhetlig, effektiv og kompetent forvaltning i vannregionene og kommunene. Det er også behov for ytterligere regelverksavklaringer, samt grundigere utredninger rundt ansvarsforhold og økonomiske konsekvenser på miljøgiftområdet.»

Avrenning fra byer/tettsteder og klimatilpasning

Både på nasjonalt nivå og i mange vannområder er avrenning fra byer/tettsteder en vesentlig påvirkningsfaktor. Som følge av et endret klima kombinert med økt befolkningsutvikling og utbygging, vil avrenningsutfordringene ventelig øke i årene fremover. Det er behov for tiltak på bred front for å redusere både skadeomfang og forurensningsbidraget som følge av økt avrenning fra tette flater.

Mange kommuner er i gang med den viktige jobben med klimatilpasning og håndtering av overvannet, men dessverre er ikke regelverket skreddersydd for kommunenes arbeid. I NOU 2010:10 fra Klimatilpasningsutvalget er det understreket at ansvaret som nasjonal overvannsmyndighet må plasseres, slik at staten blir en støttespiller for kommunene i arbeidet med å finne ut av hvordan overvannet skal håndteres – juridisk og økonomisk. Det er antydning at NVE, som allerede har ansvaret for flom i vassdrag, kan ta dette ansvaret for 11 mill kr. årlig.

Norsk Vann ber direktoratgruppen bidra til at myndighetsansvaret for overvann plasseres snarest mulig, slik at regelverket kan tilpasses klimautfordringene. Avklaring av myndighetsansvaret vil være det mest kostnadseffektive tiltaket som kan gjøres når det gjelder å begrense påvirkningsfaktoren «avrenning fra byer/tettsteder».

Implementering av flomdirektivet

Det er videre behov for en nærmere avklaring av hvordan EUs flomdirektiv fra 2007 skal gjennomføres i norsk rett. Det har lenge vært varslet fra myndighetenes side at man arbeider med å implementere flomdirektivet som del av vannforskriften, men høring av dette er i skrivende stund ikke iverksatt. Ut fra flomdirektivets frister for gjennomføring av foreløpig flomrisikoanalyse (2011), flomrisikokartlegging (2013) og forvaltningsplaner for flomrisiko (2015), haster det med å få gjennomført flomdirektivet i norsk rett og få avklart nødvendige rutiner for samordning med arbeidet etter vanddirektivet.

Ulike sektorers bidrag

Flere av vannregionmyndighetene problematiserer i høringsdokumentene at det er uavklart hvordan påvirkere som kraftproduksjon, landbruk og fiskeoppdrett skal bidra i arbeidet mot felles vannmiljømål, der målsetninger som økt produksjon av mat og fornybar energi kommer i konflikt med miljømålene i vannforskriften.

Norsk Vann mener det er viktig at det kommer snarlige avklaringer av disse spørsmålene på nasjonalt nivå, da dette vil være avgjørende premisser for arbeidet med forvaltningsprogrammer og tiltaksplaner.

Vi minner om at vanndirektivet forutsetter at det er de mest kostnadseffektive tiltakene som skal gjennomføres, for å nå miljømålene på en samfunnsøkonomisk optimal måte. Tiltak innen avløpssektoren med lav kostnadseffektivitet kan ikke pålegges med mindre tiltak med høyere kostnadseffektivitet i andre sektorer allerede er gjennomført, men ikke vist seg tilstrekkelige.

Tiltaksanalyser og tiltaksbibliotek

Tiltaksprogrammene fra 1. planperiode hadde vesentlige svakheter når det gjaldt kostnadseffektivitetsberegninger. Vi ser at flere av høringsdokumentene problematiserer dette.

Norsk Vann vil si seg glad for at direktoratgruppen i oktober 2012 lanserte nye verktøy til bruk i arbeidet med tiltaksanalyser og tiltaksprogrammer, i form av «Tiltaksanalyse steg for steg» og «Tiltaksbiblioteket». Vi håper verktøyene vil vise seg godt egnet, og at de revideres og forbedres fortløpende ut fra erfaringer fra bruk og forslag til forbedringer.

Forventninger fra EU

14. november 2012 la EU-kommisjonen frem sin rapport om status for gjennomføringen av vanndirektivet i Europa, basert på de første vannforvaltningsplanene ("Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the Implementation of the Water Framework Directive (2000/60/EC) - River Basin Management Plans"). I vedlegg til rapporten har hvert land fått sin «karakterbok» i form av hva som er bra og hva som må forbedres.

Vi mener disse innspillene er viktige å ta hensyn til i det videre arbeidet med forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer. Vi gjentar for ordens skyld her de forbedringsområder Norge har fått påpekt, som et supplement til våre øvrige kommentarer (kilde norsk oversettelse: www.vannportalen.no):

- Det bør sikres at all påkrevet overvåking er på plass til 2015-planene
- Klassifiseringssystemet må utvikles videre slik at det oppfyller kravene før 2015
- Arbeidet med nedbørfelt-spesifikk forurensing i vann må styrkes
- Norge må sikre at nødvendig overvåking av prioriterte miljøgifter kommer på plass
- For grunnvann må det etableres overvåking, tilstandsvurdering og tiltak
- For sterkt modifiserte vannforekomster må det forklares hvordan disse er utpekt, og hvordan tilpassede miljømål er fastsatt
- Det må beskrives hvordan artikkel 4.7 (vannforskriften § 12) benyttes ved nye inngrep og aktiviteter
- Alle vesentlige påvirkninger må omfattes, også biologiske påvirkninger i kystvann
- Kostnadene ved tiltaksprogrammet må beskrives, fordelt på grunnleggende tiltak og tilleggstiltak, og fordelt på sektorer
- Det må gjøres en innsats for å oppnå korrekt felles forvaltning av grensevassdrag
- Det må beskrives hvordan forventede klimaendringer er hensyntatt i forhold til påvirkninger, utforming av overvåkingsprogrammer og valg av tiltak som er robuste ved klimaendringer
- Den økonomiske analysen i de norske vannforvaltningsplanene er svak, og bør forbedres betydelig
- Det må forklares og rettferdiggjøres at Norge ikke har definert noe overgangsvann (brakkvann)

- Informasjon om strategisk miljøvurdering (KU av plan) mangler, men er viktig i arbeidet med tiltaksprogrammene
- Vannforvaltningsplanene bør beskrive hvordan høringen er gjennomført, og hva høringen har ført til

Kompetanse

Norsk Vann vil understreke vår bekymring over bemannings- og rekrutteringssituasjonen på vannområdet, som til dels er prekær både hos enkelte vannregionmyndigheter, fylkesmenn, vannområder og kommuner. Rekruttering og ivaretagelse av kompetanse innen vannforvaltning vil være en vesentlig utfordring for å kunne gjennomføre arbeidet på en kompetent måte og innenfor tidsfristene i vannforskriften.

Det jobbes i regi av Norsk Vann og flere andre aktører for å styrke utdanningen og rekrutteringen på VA-området. Blant annet har Norsk Vann i høst utgitt en omfattende lærebok om vann- og avløpsteknikk, til bruk på høyskoler og universiteter og som oppslagsverk for ansatte i VA-sektoren. Vi deltar gjerne i et samarbeid med direktoratgruppen og vannregionmyndighetene for å se på mulig samarbeid for en styrket satsing på rekruttering og utdanning på vannområdet.

Avsluttende kommentar

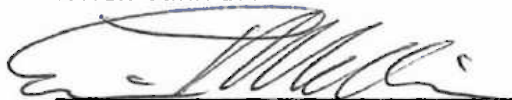
Vi har forsøkt å belyse noen utvalgte utfordringer i vår høringsuttalelse, vel vitende om at vi ikke kan fange opp alle aspekter og heller ikke gi det enkelte høringsdokument tilstrekkelig oppmerksomhet. Vi håper at kommuner, vann- og avløpsseksjoner, driftsassistanser, private andelsvannverk og andre aktører på vann- og avløpsområdet lokalt og regionalt vil bidra med innspill til vesentlige vannforvaltningsspørsmål for eget område.

Vi ber vannregionmyndighetene ta hensyn til våre kommentarer i sitt videre arbeid, for å sikre at de planer som går til politisk behandling i 2015, i størst mulig grad innfrir forutsetningene for planarbeidet slik det er nedfelt i vannforskriften.

Vi ber direktoratgruppen, som mottar kopi av denne uttalelsen, om å merke seg de innspill og forventninger vi har til arbeidet med oppfølging av vannforskriften på nasjonalt nivå. Både i høringsdokumentene og i vår uttalelse etterlyses en rekke avklaringer og veiledning fra sentralt hold. Vi minner om viktigheten av nær dialog med nasjonal referansegruppe, i arbeidet med både uavklarte rammebetingelser samt i arbeidet med veiledningsmaterieell og hjelpemidler til vannregionene. Norsk Vann vil bidra så godt vi kan i dette arbeidet gjennom deltakelsen i nasjonal referansegruppe, og gjennom bidrag fra Norsk Vanns arbeidsgruppe for gjennomføring av vannforskriften.

Norsk Vann ønsker vannregionmyndigheter og direktoratgruppen lykke til i det videre arbeidet for en helhetlig og kunnskapsbasert vannforvaltning!

Med hilsen
Norsk Vann BA

Einar Melheim
Direktør

Toril Hofshagen

**) Norsk Vann er en ikke-kommersiell interesseorganisasjon for vann- og avløpssektoren. Organisasjonen skal bidra til å oppfylle visjonen om rent vann ved å sikre sektoren gode rammevilkår og legge til rette for kompetanseutvikling og kunnskapsdeling. Norsk Vann eies av norske kommuner, kommunalt eide VA-selskaper, kommunenes driftsassistanser for VA og noen private andelsvannverk. Norsk Vann representerer 360 kommuner med ca 95 % av landets innbyggere. Norsk Vann har en samarbeidsavtale med KS.*

Adresseliste:

Vannregionmyndighet for vannregion Glomma v/Østfold fylkeskommune
Vannregionmyndighet for vannregion Vest-Viken v/Buskerud fylkeskommune
Vannregionmyndighet for vannregion Agder v/Vest-Agder fylkeskommune
Vannregionmyndighet for vannregion Rogaland v/Rogaland fylkeskommune
Vassregionmyndighet for vassregion Hordaland v/Hordaland fylkeskommune
Vassregionmyndighet for vassregion Sogn og Fjordane v/Sogn og Fjordane fylkeskommune
Vassregionmyndighet for vassregion Møre og Romsdal v/Møre og Romsdal fylkeskommune
Vannregionmyndighet for vannregion Trøndelag v/Sør-Trøndelag fylkeskommune
Vannregionmyndigheten for vannregion Nordland v/Nordland fylkeskommune
Vannregionmyndigheten for vannregion Troms v/Troms fylkeskommune
Vannregionmyndigheten for vannregion Finnmark v/Finnmark fylkeskommune

Kopi til:

Miljøverndepartementet

KS

Direktoratgruppen:

- Direktoratet for naturforvaltning (DN)
- Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Kystverket
- Fiskeridirektoratet
- Mattilsynet
- Folkehelseinstituttet
- Statens landbruksforvaltning (SLF)
- Statens vegvesen (Vegdirektoratet)
- Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif)
- Havforskningsinstituttet
- Norges geologiske undersøkelser
- Direktoratet for mineralforvaltning